

a) jednak v tom, že chudému bezúplatný obhajce se zřizuje, jednak
b) že se mu nikdy náhrada nákladů řízení trestního a výkonu trestu neukládá.

Ad a) pokládá se za chudého ten, jenž dle úvahy soudu není vzhledem k svým majetkovým poměrům s to, aby útraty obhajování ze svého zaplatil. Pokud jde o případy, kdy zastoupení obviněného obhajcem jest nutno, zřizuje se takovému chudému obviněnému bezúplatný zástupce z povinnosti úřední i bez jeho žádosti a třeba i proti výslovné jeho vůli (§§ 41 odst. 2, 440, 421 tr. ř.). Jinak ustanovuje se obhajce takový, jenž žádá-li toho chudý obviněný, aby určité oprávné prostředky jím oznámené byly provedeny, aby námitky od něho ohlášené byly odůvodněny nebo aby při hlavním přelíčení byl zastupován (§ 41 tr. ř.).

Zástupce tento bere se z řady obhajců v místě soudu usedlých (§ 42 odst. 1 tr. ř.). Není-li obhajců, může k tomu býti povolán i úředník u soudu ustanovený a k výkonu soudcovského úřadu oprávněný (§ 43 odst. 2 tr. ř.).

Ustanovení zástupce přísluší soudu. V místech, kde jest sídlo výboru advokátní komory, náleží tomu, aby obhajce chudých, má-li tento býti vzat z počtu advokátů nebo kandidátů advokacie, pojmenoval (§ 42 tr. ř.).

Zřízený obhajce jest povinen zastupování jemu svěřené převzít, leč že by radní komora důvody jeho odmítání za závažné shledala a jej toho sprostila (§ 43 odst. 1 tr. ř.).

Nutné a skutečně zaplacené hotové výlohy zástupců chudých hradí se ze státní pokladny (§ 393 odst. 2 tr. ř.).

Ad b) vztahuje se předpis § 391 tr. ř., dle něhož útraty trestního řízení nemají býti na odsouzeném dobývány, jestli by tím dle úvahy soudu výživa odsouzeného byla ohrožována nebo povinnost jeho nahraditi škodu činem trestním způsobenou nebo vyživovati příslušníky své trpěla újmu. V případě tomto má prohlásiti soud útraty tyto za nedobytné, načež spadají na účet pokladny státní.

Právo koupě zpátečné a prodeje zpátečního (pactum de retro vendendo, pactum de retro emendo).

I. Pojem.

Právo koupě zpátečné jest právo prodatelovo záležející v tom, že prodané věci výkupem zpět nabýti lze. Právo prodeje zpátečního jest právo, které kupec si vymíní, aby mohl koupenou věc prodateli opět prodati zpět. Pro oba tyto pojmy právní nenalézají se v římských pramenech příliš obšírného vysvětlení. Teprve ve starším německém právu vyskytuje se takovéto právo zpětného výkupu, které však zhusta uzavíráno bylo jenom ve způsobě jednání na oko, aby činiti se mohla úvěrná jednání ve případech, kde církev zapovídala bráti úroky.

Ob. obč. zák. posuzuje obojí jednání jako zvláštní druhy neboli vedlejší smlouvy trhu (smlouvy kupní) (§§ 1067—1071 o. o. z.).

II. Všeobecně podléhají obě tato jednání právní téměř obmezením a na obě odnášejí se tytéž předpisy (§ 1071 o. o. z.); i koupi zpátečnou i prodej zpáteční ujednati lze při uzavírání smlouvy kupní nebo později (rozh. ze dne 15. dubna 1875 č. 3709 sb. 5691). Je-li však výminka prodeje zpátečního a nebo koupě zpáteční tajena a nese-li se k tomu, aby zakryla právo zástavní nebo úvěr, dlužno posuzovati takovéto úmluvy na oko dle pravé jich povahy (§ 916 o. o. z.).

III. Zákonná obmezení.

1. Obě tato práva jsou povahy čistě osobní; prodatel, pokud se týká, kupec, nemůže svého práva přenést ani na své dědice ani na nikoho jiného. Práva koupě zpáteční a práva prodeje zpátečního nelze vyhradit třetím osobám (rozh. ze dne 6. února 1856, č. 9832, sb. 988, kniha jud. 25), třeba by třetí osoba ku smlouvě přistoupila (rozh. ze dne 22. července 1874, č. 6906, sb. 5423).

2. Předmětem obou práv mohou býti toliko věci nemovité.

3. Obě práva jsou co do času obmezena, právo koupě zpáteční obmezeno jest na doživotí prodatelovo, právo prodeje zpátečního obmezeno jest na doživotí kupcovo.

4. Obě práva lze vykonávati na újmu jiných jen potud, pokud vtělena jsou ve veřejných knihách; žaloba ze zapsaného práva koupě zpáteční může býti knihovně poznamenána (rozh. ze dne 17. července 1878, č. 7967).

5. Není-li stanovena cena, za kterou má býti dotyčná věc zpět koupena nebo prodána, zaplatiti sluší trhovou cenu původní smlouvy tržové resp. smlouvy o prodeji zpátečním.

6. Kupec má vrátiti předmět koupě (věc) v »nezhoršeném stavu« (§ 1068 o. o. z.), tedy v dobrém a upotřebitelném stavu.

7. Zlepšil-li však kupec ze svého dotyčnou věc nebo podnikl-li k zachování jejímu náklad neobyčejný, má nárok na náhradu jako poctivý držitel; avšak on práv jest též z toho, změnila-li se jeho vinou cena věci nebo zmařeno-li zpětné vydání věci (§ 1069 o. o. z.).

8. Je-li více osob oprávněných na základě smlouvy o prodeji zpátečním, pokud se týká, o koupi zpáteční, jest právo koupě zpáteční a právo prodeje zpátečního nedělitelným; zemře-li některý z oprávněných prodatelů, pokud se týká kupců, soustřeďují se obě práva v rukou ostatních oprávněných (rozh. ze dne 21. října 1851, č. 7919).

Právo kutací.

I. Pojem.

Kutati značí hledati vyhrazené nerosty v jich ložisku, nalezené tak dalece sledovati (stíhati), aby bylo možno udělit k nim právo vlastnické (§ 13 hor. z.). Rak. zák. hor. pojednává o kutání v II. hlavě (§§ 13—39). Podle starého práva horního bylo kutáním hornické hledání nerostů, tedy jenom prostředek ku nalezení. Kutání jako takové poskytovalo tudíž jen právo ku hledání, nikoli však právo ku hledanému nerostu. Nalézání poskytovalo opět výhradné právo k mutování; pro mutníka platila zákonná domněnka, že je též nálezcem (»první nálezce, první mutník«), tvrdil-li kdo opak, musil to dokázati. Mutování v náležité formě podané a vyzbrojené znakem nálezu poskytovalo právu vynálezcovu o sobě neformálnímu horně-právní formu, podle níž nabyl mutník »stáří v poli« (práva přednosti), které bylo právem věcným. Než mutování neposkytovalo ještě vlastnictví, kterého musilo se dosíci teprve propůjčením a vyměřením. Mutník měl tedy na základě mutního listu, jehož se mu dostalo od soudu horního, sice právo pokračovati v pracích a tím náležitě připravit a přizpůsobit nález k propůjčení a vyměření soudu horního, leč práva vlastnického neměl (ku př. obtížiti mutní předmět hypotekou).

Tento vznik vlastnictví horního založený dřívější soustavou práva horního důkladně byl obměněn novým zákonem horním. Propůjčení a vyměření trvá sice na dále jako nabývací způsob vlastnictví horního, než